

SKJ. NR. 9-30-2/1
HDJ/lpj
7.august 2008

(Oversættelse af anbefalinger til Færøernes Landsstyre vedrørende grindehval).

Til lagmanden, ministeren for sundhed og erhvervsministeren.

Anbefaling om, at man ophører med at anvende grindehval som menneskeføde.

Færingerne har i århundreder dræbt grindehvaler, og grindehvalen har på mange måder fulgt færingerne – både når det gælder føde og kulturliv.

Der findes mange beretninger om den betydning, som grindehvalen har haft for os her i landet. Gik der nogle år uden at der kom nogen grind, kunne man se det igen i husholdningen, og glæden var stor, når denne Guds gave fra havet atter indfandt sig. Der kan ikke være nogen tvivl om, at denne i mange henseender gode fødevare har styrket helbredet og afhjulpet hungersnød i mange hjem.

Så sent som i halvfjerdserne stod der på sedlen, som skolelægen sendte hjem til forældrene, at de burde give deres børn spæk sammen med morgenmaden.

Men i 1977 blev der for første gang foretaget undersøgelser af forureningen af grindehvalkød, spæk, lever og nyrer. Disse undersøgelser blev foretaget med henblik på at få oplyst, hvorvidt kviksølvindholdet i grindehvalen var højt, idet denne hval lever højt oppe i fødekæden i havet, og idet undersøgelser havde vist, at kviksølvmængden øges i havdyr op gennem fødekæden, hvor tandhvaler hører til de dyr, som ligger højest i denne kæde. Og resultatet af disse undersøgelser chokerede. De viste, at kviksølvindholdet i selve hvalkødet var højt, og at det var yderligere ca. 100 gange højere i lever og nyrer end i hvalkødet.

Af denne årsag besluttede sundhedsmyndighederne på Færøerne at anbefale, at man kun spiste hvalkød og spæk højst en gang om ugen, og at man slet ikke spiste lever og nyrer.

Disse anbefalinger er siden gradvis blevet strammet op i forhold til, hvad undersøgelser har vist af helbredsmæssig påvirkning på mennesker, og den sidste anbefaling, som er fra 1998, var denne:

”Spæk

Et højt indhold af PCB i spæk får os til at anbefale, at voksne mennesker højst spiser grindehvalkød og spæk til middag 1-2 gange om måneden.

Den bedste måde at beskytte fostret imod de skadelige påvirkninger fra PCB, som der er mistanke om, er, at piger og kvinder helt undlader at spise spæk, til de er kommet over den fødedygtige lader.

Grindehvalkød

Kviksølvindholdet i grindehvalkød er højt, og dette kød er vores største enkelte kviksølvkilde. Vi anbefaler derfor, at voksne mennesker ikke spiser mere end 1-2 middage med grindehvalkød om måneden.

Kvinder, som har til hensigt at blive gravide indenfor 3 måneder, svangre og kvinder, som giver bryst, bør såvidt muligt undlade at spise grindehvalkød.

Indvolde

Grindelever og grindenyrer bør ikke blive spist i det hele taget."

Det blev tilføjet, at dersom der fremkom nye oplysninger, som ændrede på den nuværende viden, så ville der blive taget stilling til, i hvilken udstrækning de nævnte anbefalinger skulle ændres.

I løbet af de sidste 10 år er der fremkommet flere resultater af videnskabelige undersøgelser, og de viser os et endnu mere dystert billede af de farlige helbredspåvirkninger, forureninger fra grindehvalkød og spæk har.

Resultaterne hidtil har vist, at

1. Kviksølvet fra grindehvalkød påvirker fostrenes udvikling af nervesystemet
2. Påvirkningen af nervesystemet gør sig stadig gældende i teenagealderen
3. Kviksølv overført fra moderens kost påvirker børnenes blodtryk
4. Forureningsstofferne i spækket påvirker immunsystemet i negativ retning, så børnene reagerer dårligere på vaccinationer

De nyeste undersøgelser viser, at

1. Forureninger i grindehvaler synes at øge risikoen for at få Parkinsons sygdom hos dem, som ofte spiser grind
2. Risikoen for forhøjet blodtryk og åreforkalkning i halspulsårerne er øget hos mennesker, som har meget kviksølv i kroppen

For tiden foregår undersøgelser af befolkningens reproduktionsevne, idet der er rejst mistanke om, at forplantningsevnerne formindskes på grund af forureninger i grindehvalkød og spæk.

Disse observationer kan sættes i international belysning. Kviksølv i verdenshavene er øget, og fx har isbjørne i dag ca. 10 gange højere hår-kviksølv end indholdet i skind fra tidligere tider. PCB er kommet til som ny miljøgift i anden halvdel af 1900-tallet, men efter at stoffet blev forbudt omkring 1980 er indholdet i grind endnu ikke faldet ret meget. DDE er også en ny miljøgift, og moderstoffet DDT bruges stadig forskellige steder i verden. Dertil kommer nye stoffer, fx de organiske fluorforbindelser, der benyttes til smudsafvisning af tekstiler m.v. - nu finder vi øget indhold i blodet hos børn, som spiser grind.

De seneste undersøgelser viser at indholdet af kviksølv i grindekød fortsat er højt med et gennemsnit omkring 2 mikrogram pr. gram. I EU gælder den højeste grænseværdi på 1 mikrogram pr. gram kun for de mest forurenede fisk. Denne grænse overskrides af de fleste grindehvaler. Bruger vi den amerikanske miljøstyrelses grænseværdi for samlet daglig indtagelse gennem kosten på 0,1 mikrogram kviksølv pr. kilo legemsvægt (som er begrundet i undersøgelserne på Færøerne) betyder det, at en person på 70 kg kun kan spise 3,5 gram grindekød om dagen for at nå op til grænseværdien.

Spæk indeholder også fortsat store mængder forskellige langsomt nedbrydelige organiske stoffer, så som PCB og DDE (som er et nedbrydningsprodukt af insektgiften DDT). Både PCB og DDE indholdet er større end 10 mikrogram pr. gram spæk. Mht PCB findes der en række forskellige

grænseværdier, der gennemgående er fastsat ud fra et ønske om at forebygge stigende forurening. De fleste eksisterende grænser er under 1 mikrogram pr gram.

Man må derfor konkludere, at grindehvaler i dag indeholder så meget forurening, at hverken kød eller spæk ville kunne opfylde moderne grænser for tilladeligt indhold af giftige forureningsstoffer.

Færingers indhold af forureningsstoffer i kroppen er også højt set ud fra en international synsvinkel. De seneste undersøgelser har dog vist at gravide kvinder spiser langt mindre grind og spæk end tidligere. Dette har medført en mindsning af kviksølvindholdet i de gravides blod, men indholdet af PCB er uændret, sandsynligvis på grund af at PCB er så langsomt nedbrydeligt.

De senere år har det voksende videnskabelige grundlag givet anledning til en forventning om, at det tidspunkt snart ville indtræffe, hvor man må fraråde mennesker at spise grindehvalkød og spæk i det hele taget.

Ud fra de seneste forskningsresultater vurderer undertegnede, at konklusionen af sundhedsfaglige årsager nu må være denne:

Det anbefales, at man ophører med at anvende grindehval som menneskeføde.

Det er med vemod, at denne anbefaling bliver givet. Grindehvalen har tjent færingerne vel i mange hundrede år og har sikkert holdt liv i mange færingers gennem århundrederne. Men tiden og miljøet ændres, og derfor mener vi, at det er sundhedsfagligt nødvendigt med denne anbefaling. Vi på Færøerne er selv uden skyld i den skete forurening, som er påført udefra. At forskning på Færøerne så har medvirket til at skabe fokus omkring denne forurening er bittert ironisk. Men resultaterne har allerede givet anledning til skærpede regler om forurening internationalt. Vi må derfor også selv tage konsekvensen.

Vi er gerne til rådighed med supplerende oplysninger og relevante videnskabelige artikler.

Med venlig hilsen

Pál Weihe
overlæge

Høgni Debes Joensen
landslæge